

radokuu/urbekuu
1/2014 veebruar/märts

Pildistame
allikat

Valgejärve
matkarada

Tammealuse
hiis

Loodusesõber

**Hüpe põhja –
kuidas sa siia jõudsid, šaakal?**

3.50 €

ISSN 1736-4531
ISSN 2228-4524

9 771736 453002

**Soome lahe viigrist
teame liiga vähe**

nr 1/2014

Toimetus:

Peatoimetaja
Helen Arusoo
tel 610 4107
helen@loodusesober.ee

Toimetaja
Mats Kangur
mats@loodusesober.ee

Toimetaja
Ulvar Käärt
ulvar@loodusesober.ee

Toimetaja
Juhani Püttsepp
juhani@emu.ee

Keeletoimetaja
Signe Siim
signe@loodusajakiri.ee

Toimetaja
Toomas Juriado
tel 742 1186
toomas.juriado@el.loodus.ee

Reklaam
Elo Algma
tel 610 4106
reklaam@loodusajakiri.ee

Tellimine
tel 610 4105
loodusajakiri@loodusajakiri.ee

Väljaandja
Endla 3, 10122 Tallinn
www.loodusajakiri.ee

MTÜ Loodusajakiri juhatuse esimees
Tiina Talvi
tiina@loodusajakiri.ee

Kujundus
Jaanus Koov

Trükk **AS Kroonpress**

Ajakiri ilmub Keskkonnainvesteeringute
Keskuse toetusel. 6 numbrit aastas.

JUHTKIRI

Tere tulemast Eestisse

Kui Loodusesõbra toimetaja Mats Kangur 2011. aastal Salevere Salumäe alusel tavalisest valjemaid rebaseid kuulis, polnud šaakalist Eestis veel kellelgi aimu. Matsi kirjeldusel kõlas hää l kileda klähvimisena, aga kuna rebast teatakse kui metsa polüglotti, looma, kes võimeline kuuldavale tooma väga erinevaid hääli, võis kuulud mõõndusega reinuvaderi jutuks pidada. Metsaskondajad teavad, et iga kummaline hää metsas võib kuuluda rebasele. Ka aastaeg oli sobiv, reinuvader jooksis juba usinalt ringi, pidas pulmi. Lisaks olid kohalikud rääkinud, et sealkandis elavad häälekad rebased.

Kaks aastat hiljem tuli siiski välja, et Eestist on leitud vähemalt üks pesakond šaakaleid. Vaikselt närima jäänud kahtlus, et Salumäel polnud tegu rebasega, sai vastuse. Kui usinalt me siiski tundmatule nähtusele otsime seletusi tuttavliku maailma raamides!

Lahendust, kuidas käituda uue koerlaste esindajaga Eestis, ei tea veel keegi. Kas püüda loom loodusest välja, keelata talle elupaik Eestis? Tahtmine oleks, sest tegu on kõigesõõjaga nagu kährik, kelle toidulauale kuuluvad ka maaspesitsevad linnud. Šaakali elu Eestis tähendaks suurenevat survet kaitsealustele suleliste, see on selge. Ehkki loodusesõber ei liigita loomi heaks või halvaks, ei päästa see paratamatult saaklooma ja kiskja vaheliste suhete korrastamisest.

Samas, kui selgub, et loom pole siia sattunud inimese apsaka tõttu nagu Sosnovski karuputk või kährik, vaid on tulnud ise lõunapoolsetelt aladelt, peame temaga leppima. Tal on õigus siia jääda. Looduse enda regulatsiooni sekkuda oleks imelik, sest loomad laiendavad ju oma elualasid aeg-ajalt, see kuulub looduse juurde ja teha pole midagi. Kas meie šaakalid on ise tulnud või toodud, näitavad ehk läti šaakali DNAuuringud (vt kaanelugu lk 32).

Seni ei tohi lasta tekkida šaakaliviha. Kiskjana pinnuks silmas saab ta olema paljudele. Meenutame siinkohal halva sõnaga hundiviha, kormoraniviha, metsseaviha ja hülgeviha, kunagist kulliviha. Hea on, kui ühiskond ei õpi loodust vihkama.

HELEN ARUSOO, MATS KANGUR

Kuude nimed Loodusesõbras

Jaanuar Sūdakuu	Juuli Heinakuu
Veebruar Radokuu	August Põimukuu
Märts Urbekuu	September Sūgiskuu
Aprill Mahlakuu	Oktoober Porikuu
Mai Lehekuu	November Kooljakuu
Juuni Pärnakuu	Detsember Jõulukuu

- 2** Loodusfoto.
Toomas Ili
- 5** Radokuu ja urbekuu
looduses.
Arne Ader
- 8** Sõnumeid meilt
ja mujalt
- 14** Aasta loom - viiger.
Soome lahe aasta
avakõne Mart Jüssilt
- 18** Usutlus aasta
loodusesõbra Peep
Männiliga
- 23** Unistades. Viio Aitsam
- 24** Matkarada.
Ulvar Käärt matkas
Valgejärve radadel
- 27** Üks pühapaik.
Tammealuse hiie
juurde juhatab Ahto
Kaasik

28 Meistermatkijad -
pasknäärde kannul.
Ingrid Aus

30 Pildi sünd.
Tarmo Mikussaar

32 Šaakali müsteeriumi
jäälil. Ulvar Käärt

42 Varavarakevade
märgid.
Vivian Ainsalu

46 Kuidas minust sai
looduseuurija? Mati
Martini meenutused
Juhani Püttsepa sulest

50 Loodus kodus.
Kuidas oleks siili
kodus pidada, uurib
Helen Rohtmets

52 Puiduvarumine
rahvapärimeses.
Lembitu Twerdianski

58 Raamaturott

60 Köögifüüsika.
Aare Baumer
valgustab kõrvu.
Nuputa!

62 Aja lugu. Ülevaade
joulukuul ja südakuul
looduses toimunust

64 Vaata imet!

